

MAAELUMINISTEERIUM

ÜPP strateegiakava 2023-2027: hetkeseis ja valikud

Marko Gorban & Katrin Rannik & Kristel Maidre & Olavi Petron & Sigmar Suu
Maaeluministeerium

21.09.2021

ÜPP reform ajateljel

2017

2018

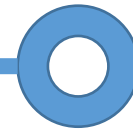
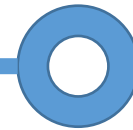
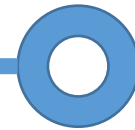
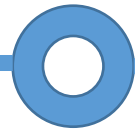
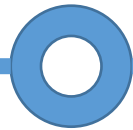
2019

2020

2021

2022

2023

Avalik konsultatsioon (mai), ÜPP teatis (november)

MFF-i ettepanek (mai), ÜPP määruste eelnõud (juuni)

Läbi-rääkimised

MFF-i heakskiitmine, ÜPP ülemineku-määruse vastuvõtmine (detsember)

ÜPP reformi kokkulepe (juuni), alusmääruste vastuvõtmine, DA ja RA vastuvõtmine (II poolaasta)

ÜPP strateegia-kavade läbirääkimised (jaanuar-...)

ÜPP strateegia-kavade rakendamise algus (jaanuar)

Olulisemad kokkulepped: keskkond

- **Kohustuslikud nn ökokavad (kliima- ja keskkonnakavad) I sambas** – Uus element ÜPP-s, LR-d peavad rakendama ökokavasid ning eraldama nendeks vähemalt **25%** oma otsetoetuste ümbrikust
  - *Rebate*-süsteem
  - Õpiperiood 2023 ja 2024
- **Kohustuslik keskkonna- ja kliimapanus II sambas** – LR-d peavad kliima- ja keskkonnategevusteks ning loomade heaolule (sh pindala- ja loomatoetused (sh ANC 50%-ga), investeeringud) eraldama vähemalt **35%** oma EAFRD ümbrikust
- EK peab ÜPP strateegiakavade läbivaatamisel hindama nende kooskõla ja panustamist ELi keskkonna- ja kliimaalastesse õigusaktidesse, kohustustesse, eesmärkidesse
- Eeskätt hinnatakse panust EL 2030 eesmärkidesse, mis on seatud **Talust Taldrikule ja Elurikkuse strateegias**

Olulisemad kokkulepped: toetuste suunamine

- Kohustuslik **ümberjaotava toetuse** rakendamine
- Liikmesriigid peavad **vähemalt 10%** oma otsetoetuste ümbrikust eraldama ümberjaotavaks toetuseks
- Erandid võimalikud juhul, kui liikmesriik suudab parema suunamise tagada otsetoetuste raames muul viisil
- *Capping* – LR-del on võimalik vähendada **100 000 EUR** ületavaid iga-aastaseid toetussummasid **100%** ning **60 000 EUR** ületavaid iga-aastaseid toetussummasid **kuni 85%**, võimalusega arvestada mõlemal juhul toetussummadest maha tööjõukulud
- LR-del on võimalik **tootmiskohustusega seotud otsetoetusteks** näha ette **13% + 2%** oma otsetoetuste ümbrikust
- Toetada saab keskkonnaalastel ja sotsiaalmajanduslikel kaalutlustel teatud sektoreid (loetelu määruses, seotud toetuste alt jäi välja kartul)

Olulisemad kokkulepped: investeeringud

- Liikmesriigid peavad **noorte põllumajandustootjate** soodustamiseks eraldama vähemalt summa, mis vastab **3%**-le otsetoetuste ümbrikust (sissetulekutoetus, investeeringud, alustamise toetus)
- **Kohustuslik eraldis LEADERile** – vähemalt **5%** EAFRD ümbrikust
- **Investeeringute toetusmäär** – tootlike investeeringute maksimaalne toetusmäär üldjuhul **65%**, keskkonna- ja kliima ning loomade heaolu investeeringuteks ja noortele põllumajandustootjatele **80%**, väikestele põllumajandustootjatele **85%**, põllu- ja metsamajanduse taristu investeeringuteks, põhiteenusteks, põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamiseks ja mittetootlikeks investeeringuteks **100%**
- **Tegevuse alustamise toetus (Art 69)** – noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamiseks; maapiirkonnas põllu- ja metsamajandusega seotud majandusliku tegevusega alustamiseks; maapiirkonnas LEADER-strateegiatega seotud mittepõllumajandusliku majandustegevusega alustamiseks

Olulisemad kokkulepped: sammastevaheline paindlikkus

- LR-d võivad kuni **25%** oma aastate 2023–26 otsetoetuste ümbrikust tõsta EAFRD-le aastateks 2024–27
- Seda võib suurendada kuni **15%** kui summasid kasutatakse EAFRD all keskkonna- ja kliimasekkumisteks ja kuni **2%** kui noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamiseks
- LR-d võivad kuni **25%** (madalamate otsetoetustega LR-d, sh Eesti kuni **30%**) oma aastate 2024–27 EAFRD ümbrikust tõsta otsetoetusteks 2023–26

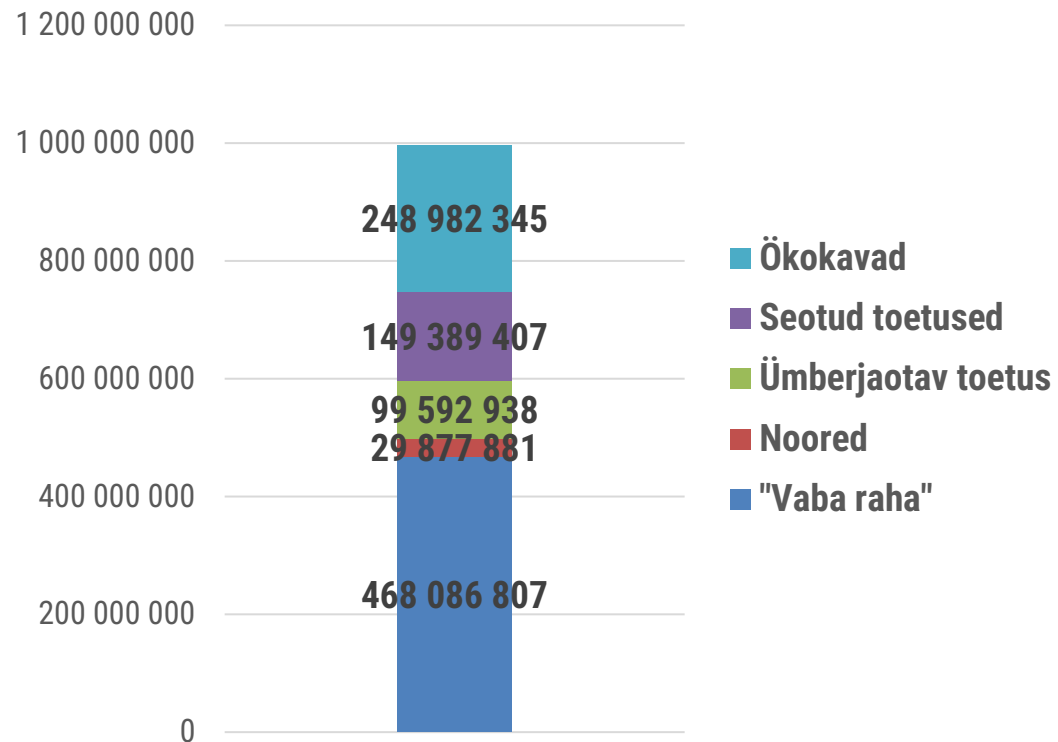
Kui palju maksab EL raha: investeeringud vs keskkond

- Maksimaalne EAFRD panus üleminekuregioonis üldjuhul **60%**
- Maksimaalne EAFRD panus keskkonnasekkumiste, piirangutega alade (Natura 2000), mittetootlike investeeringute, EIP ja Leader puhul **80%**
- Maksimaalne EAFRD panus I sambast ümbertõstetavale rahale **100%**
- Minimaalne EAFRD panus **20%**

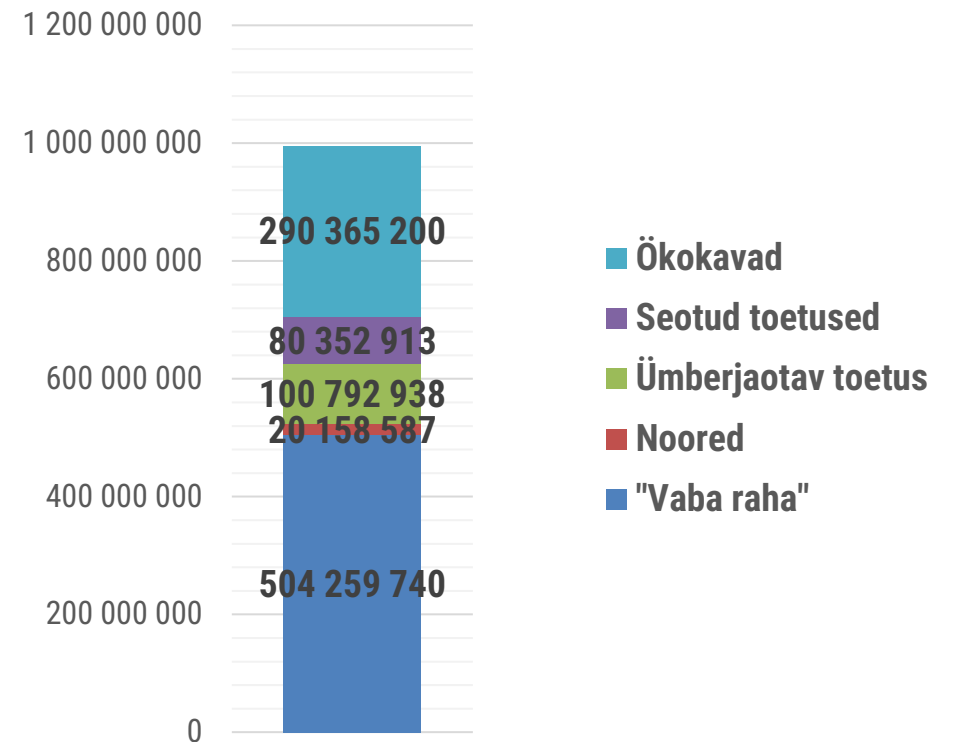

Otsetoetused: regulatsioon vs valikud

Regulatsioon

Eesti valikud

Maaelu toetused: kuidas sisustame 35%?

Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud	50 000 000
Metsa süsiniku sidumise ja kliimamuutuse leevendamise võimekuse suurendamine (tootlik)	6 500 000
Metsa süsiniku sidumise ja kliimamuutuse leevendamise võimekuse suurendamine (mittetootlik)	1 000 000
Keskkonnakaitselised maaparandusrajatised	812 000
Elurikkuse soodustamine Natura 2000 erametsades	25 000 000
Mulla- ja veekaitsetoetus	23 505 400
Väärtusliku püsirohuma säilitamine	8 119 300
Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus	42 096 880
Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus	588 432
Ohustatud tõugu looma pidamise toetus	9 536 167
Üleminevad keskkonna- ja mahekohustused	8 740 000
Loomade heaolu toetus	30 000 000
Mahepõllumajandusloomade heaolu	15 000 000
Mahepõllumajandusloomade heaolu (I sambast ümbertõstetud vahendid)	12 000 000

Ümberjaotav toetus

Alternatiivid

ÜPT taotlejate grupp	ÜPT ha	Ümberjaotava toetuse ha	PRIA keskmine (2020)	PM loendus 2020 keskmine (86 ha)	FADN keskmine (2019) 130 ha
			69 ha		
			59 ha	76 ha	120 ha
		isikute arv	10-<69 ha	10-<86 ha	10-<130 ha
10-<15 ha	16 511	1 343	16 511	16 511	16 511
15-<20 ha	14 365	831	14 365	14 365	14 365
20-<25 ha	13 127	588	13 127	13 127	13 127
25-<30 ha	10 796	394	10 796	10 796	10 796
30-<35 ha	10 248	315	10 248	10 248	10 248
35-<40 ha	10 202	273	10 202	10 202	10 202
40-<45 ha	9 872	234	9 872	9 872	9 872
45-<50 ha	9 644	204	9 644	9 644	9 644
50-<55 ha	8 653	165	8 653	8 653	8 653
55-<60 ha	7 254	126	7 254	7 254	7 254
60-<65 ha	8 666	139	8 666	8 666	8 666
65-<69 ha	6 508	97	6 508	6 508	6 508
69-<86 ha	23 151	302	17 818	23 151	23 151
86-<130 ha	52 000	487	28 733	37012	52 000
130 ja enam ha	733 948	1 602	94 518	121752	192240
KOKKU	934 945	5 011	266 914 ha	307 760 ha	393 237 ha
eelarve 10%	19 357 584 eurot		73 €/ha	63 €/ha	49 €/ha
üle ülemmäära suuruste eelarve		ühikumäärad	10 230 845	9 985 978	9 463 264
vastav eelarve osatähtsus			53%	52%	49%

Ümberjaotav toetus: näide

Aastal 2023 majapidamise ha	PST (ÜM 100 EUR/ha)	PST + ÜJT 10-69 ha (ÜM 74 EUR/ha)	PST + ÜJT 10-86 ha (ÜM 64 EUR/ha)	PST + ÜJT 10-130 ha (ÜM 50 EUR/ha)
50	5 000	7 944	7 553	6 998
100	10 000	14 342	14 851	14 995
300	30 000	34 342	34 851	35 994
500	50 000	54 342	54 851	55 994
1000	100 000	104 342	104 851	105 994
1500	150 000	154 342	154 851	155 994

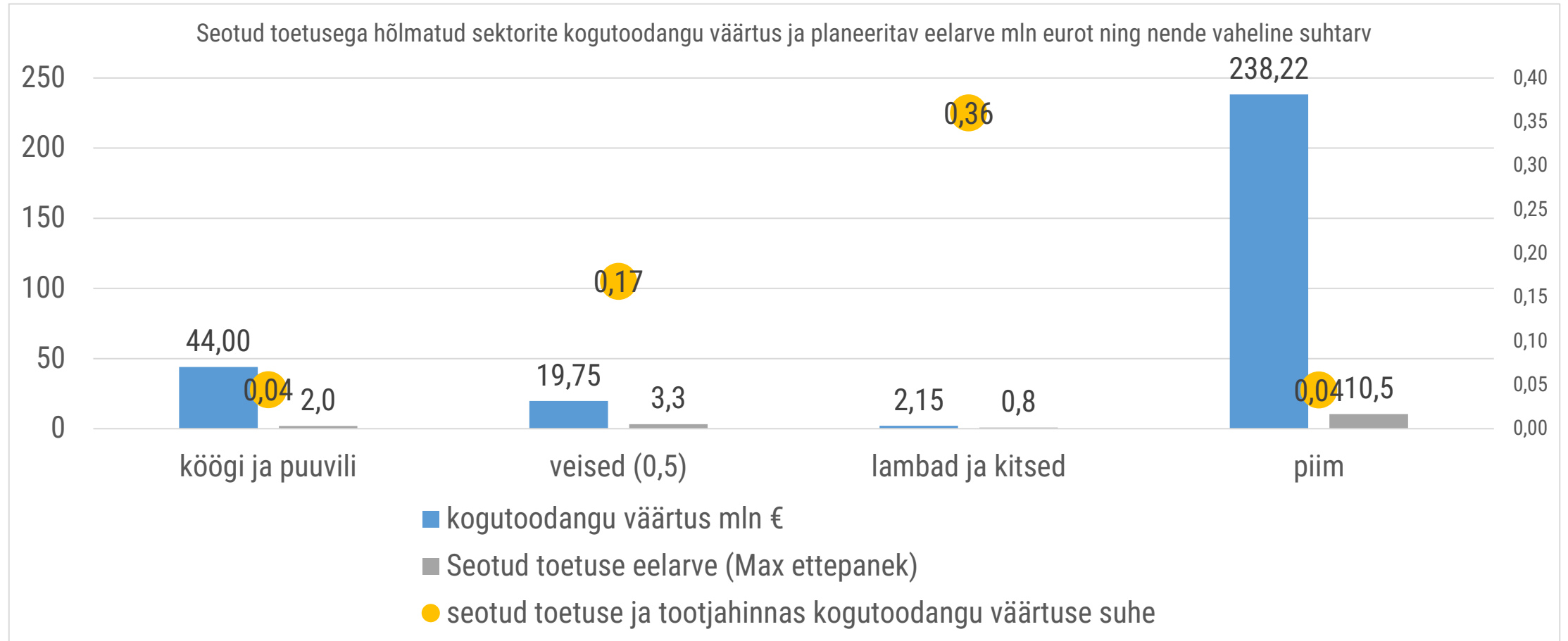
Seotud toetused: aluseeldused

- Toetame vähemedukaid ja keskmise edukusega tootjaid, piir tööjõuühiku kohta netolisandväärtuse järgi
- Ühikumäära kujunemisel on aluseks edukuse gruppide (madalaim 25%, keskmine 25-75% ja ülemine 25%):
  - kogutoodangu ja kogukulude suhe võttes arvesse peretööjõu osatähtsust
  - kogutoodangu väärtust põhikarja looma kohta
  - netolisandväärtus aasta tööjõuühiku kohta
  - netolisandväärtus põhikarja looma kohta
- Eeldus toetamisel, et madalama ja keskmise edukusega grupid läheneksid kõrgema edukusega grupile
- Toetatav loomade arvu sihtgrupp võiks katta kõikides sektorites sarnase osa kogu sektoris tegutsevatest tootjatest, ehk kelle karjad jäävad sihtgrupis nimetatud loomade arvu vahemikku

Seotud toetused: alternatiiv ammedele, uttedele ja kitsedele

	AMM	UTT	AMM+UTT
Sihtgrupp	kõikide karjade esimesed 5-100 (diferentseeritud)	kõikide karjade esimesed 10-450	
Loomade arv	34 811	32 653 (seisuga 07.09.21)	
Ühikumäär (jättes samaks)	105/52,5	24	
Eelarve	3 316 058	783 672	3 316 058 + 783 672 = 4 099 730

Kui palju me seotud toetusega ikkagi tegelikult erinevaid sektoreid toetame?

Keskmine teravilja, õli- ja kiukultuuri kasvataja (PRIA andmetel, 3790 taotlejat):

Kokku 208 ha põllumajandusmaad, sh

120 ha TV+ÕK+KK

39 ha LüR

42 ha PüR

26 ha lämmastikku siduvad kultuurid

11 ha mustkesa

0,3 köögivilja

Toetused (kavandatud 2023),
eurodes :

PST (103)

ÜJ (*20-66 ha 86)

PKV (300)

NPT (91)

MAHE (132 ja 800) + rohumaa

KSM (30 ja 230) + lisatoetused

ÖKOALA (10) + lisatoetused

MeK, ÖST, KaR, muld-vesi, Vär,
Sort, PLK

Keskmine tootja arvestuslik
toetussumma

21 424

4042

90

9100

15 840 ja 240 + rohumaa

6240 ja 69 + lisatoetused

2080 + lisatoetused

Kokku 252 ha põllumajandusmaad,

sh

94 ha TV+ÕK+KK

56 ha LÜR

73 ha PÜR

61 ha lämmastikku siduvad kultuurid

80 piimalehma

**Toetused (kavandatud 2023),
eurodes :**

PST (103)

ÜJ (*20-66 ha 86)

PIIM (326)

NPT (91)

MAHE (132) + rohumaad

KSM (30) + lisatoetused

ÖKOALA (10) + lisatoetused

LHT (150) + noorkari

MaheLHT (300) + noorkari

Karjatervis (27,96)

MeK, ÖST, KaR, muld-vesi,

Vär, Sort, PLK, OTL

Keskmine piimakarjakasvataja (PRIA andmetel, 1204 taotlejat):

Keskmise tootja arvestuslik
toetussumma

25 956

4042

26 080

9100

12 408 + rohumaad

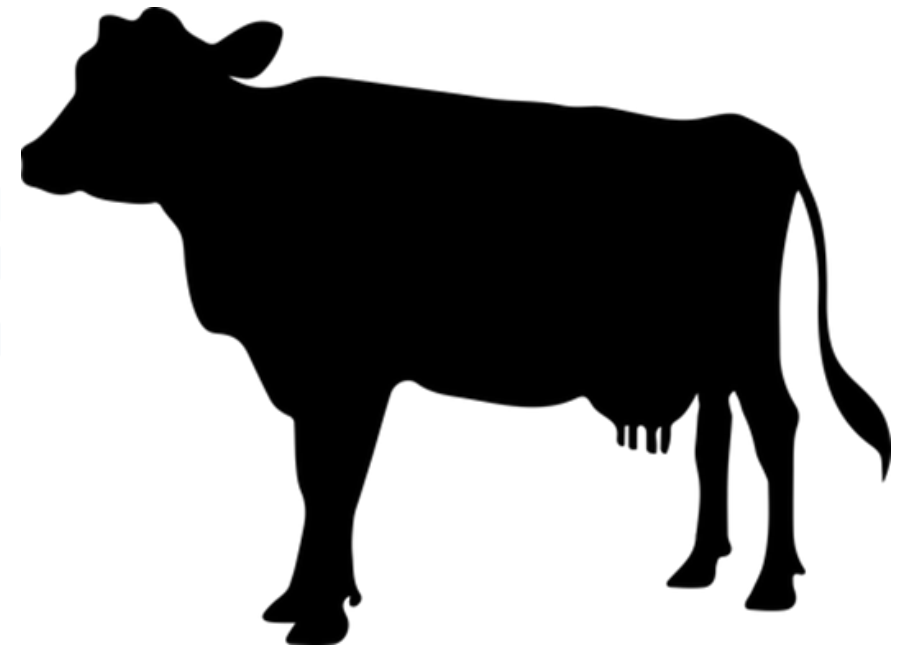
5640 + lisatoetused

2520 + lisatoetused

12 000+ noorkari

24 000 + noorkari

2246

Keskmine lihaveisekasvataja

(PRIA andmetel, 1672 taotlejat):

Kokku 130 ha põllumajandusmaad, sh

27 ha TV+ÕK+KK

22 ha LüR

74 ha PüR

27 ha lämmastikku siduvad kultuurid

74 ha PLK

21 ammlehma

61 lammast

Toetused (kavandatav 2023),
eurodes :

PST (103)

ÜJ (*20-66 ha 86)

AMM (5-55 looma 105)

UTT (10-100 looma 24)

NPT (91)

MAHE (132) + rohumaad

KSM (30) + lisatoetused

ÖKOALA (10) + lisatoetused

MaheLHT (85 ja 25)

PLK (170 + lisatoetused)

MeK, ÖST, KaR, muld-vesi,

VäR, Sort, OTL

Keskmise tootja arvestuslik
toetussumma

13 390

4042

1680

1224

9100

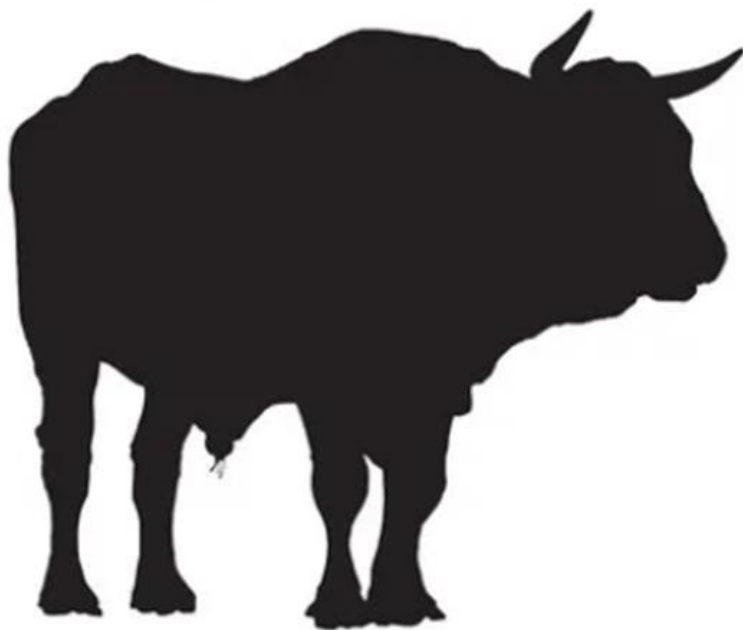
3564 + rohumaad

810 + lisatoetused

1300 + lisatoetused

1785 ja 1525

12 580 + lisatoetused

Kokku 44 ha põllumajandusmaad, sh

4 ha TV+ÖK+KK

4 ha LÜR

29 ha PÜR

4 ha lämmastikku siduvad kultuurid

37 ha PLK

45 lammast

20 ammlehma

Keskmine lamba- ja kitsekasvataja (PRIA andmetel, 1968 taotlejat):

**Toetused (kavandatav 2023),
eurodes :**

PST (103)

ÜJ (*20-66 ha 86)

UTT (10-100 looma 24)

AMM (5-55 looma 105)

NPT (91)

MAHE (132) + rohumaad

KSM (30) + lisatoetused

ÖKOALA (10) + lisatoetused

MaheLHT (25 ja 85)

PLK (170 + lisatoetused)

MeK, ÖST, KaR, muld-vesi, Vär,

Sort, OTL

Keskmise tootja arvestuslik
toetussumma

4532

2150

840

1575

4004

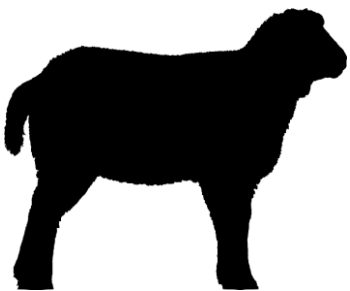
528 + rohumaad

120 + lisatoetused

440 + lisatoetused

1125 ja 1700

6290 + lisatoetused

Kokku 30 ha põllumajandusmaad, sh

- 11 ha TV+ÕK+KK
- 1,26 ha KV
- 1,06 ha PK
- 5 ha Lür
- 12 ha Pür
- 8 ha lämmastikku siduvad kultuurid

Keskmine köögiviljakasvataja (PRIA andmetel, 1609 taotlejat):

Toetused (kavandatav 2023),
eurodes:

PST (103)

ÜJ (*20-66 ha 86)

PKV (300)

NPT (91)

MAHE (800 ja 300) + TV ja rohumaad

KSM (230) + lisatoetused

ÖKOALA (10) + lisatoetused

MeK, ÖST, KaR, muld-vesi, Vär, Sort,

PLK

Keskmise tootja arvestuslik
toetussumma

3090

860

696

2730

1008 ja 320 + TV ja rohumaad

534 + lisatoetused

300 + lisatoetused

Kokku 109 ha põllumajandusmaad, sh

78 ha TV+KV+ÕK+KK+TK

43 ha 3 a Lür

62 ha Pür

6,5 ha mustkesa

7,8 ha Kv ja maasikas*

7,3 ha PV ja mari

21 ha lämmastikku siduvad kultuurid

14 piimalehma

23 ammalehma

35 lammast ja kitse

55 mesilaspere

*Kellel on ka PLK, siis keskmisena on
seda 70 ha ja kokku
põllumajandusmaad 172 ha*

**maasikas edaspidi teises
kultuurigrupis, eeldame arvutuse jaoks,
et kõik 7,8 ha oli köögivilj*

Keskmine mahetootja (PRIA andmetel, 1570 taotlejat):

Toetused (kavandatav 2023),

eurodes :

PST (103)

ÜJ (*20-66 ha 86)

AMM (5-55 looma 105)

UTT (10-100 looma 24)

PIIM (326)

NPT (91)

MAHE (132) + rohumaad

MAHE KV (800)

MAHE PV ja mari (300)

MaheLHT (300 + 85 + 25 + 40)

KSM (18 ja 40) + lisatoetused

ÖKOALA (10) + lisatoetused

PLK (170 + lisatoetused)

MeK, ÖST, KaR, muld-vesi, Vär,
Sort, OTL

Keskmise tootja arvestuslik
toetussumma

11 227

4042

1995

1224

4564

9100

10 296 + 5676 + rohumaad

6240

2190

4200 + 1955 + 875 + 2200

1404 ja 604 + lisatoetused

1090 + lisatoetused

12 580 + lisatoetused

MAAELUMINISTEERIUM

Täname!